

під час допиту був помічником слідчого, залишаючись при цьому самостійним та неупередженим учасником процесу. Перед початком допиту слід провести бесіду з перекладачем. Якщо перекладач виконував функцію гіда, головного туристичної групи, він може доповісти слідчому важливі відомості про особу іноземця. У той же час, іноземний громадянин у присутності знайомого йому перекладача буде почувати себе вільно і відносини зі слідчим будуть довірливими. Іноземці, які знаходяться на допиті в органах внутрішніх справ, частіше ведуть себе замкнуто. Кожним своїм словом, манерою поведінки і слідчий і перекладач повинні спростовувати існуючі у іноземців уявлення про відсутність законності та етики у діяльності українських органів розслідування. Безуспішний допит іноземця може забезпечити одне невдале за конкретної ситуації слово. Тим паче, що значення одного і того ж слова може бути сприйняте людьми різної соціальної, національної та державної належності в абсолютно інший, інколи протилежний спосіб.

Таким чином, у цьому і полягає складність допиту іноземця. Вважаємо, щоб запобігти неправильному трактуванню юридичних термінів, появі ускладнень у процесі допиту, що пов'язано з автентичним розумінням специфіки кримінального судочинства, необхідно вирішити питання щодо підготовки перекладачів у системі навчальних закладів МВС України.

Одержано 30.09.2019

УДК 343.1

Олена Анатоліївна СОЛДАТЕНКО,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального процесу

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;

Ольга Василівна БОЙКО,

курсант Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Держава визнає людину, її права, свободи та законні інтереси найбільшою соціальною цінністю та спрямовує свою діяльність на забезпечення та захист цих цінностей [1]. До таких прав належать право на життя, право на свободу та особисту недоторканність,

право на приватне та сімейне життя, свободу кореспонденції а також багато інших прав, визначених як Конституцією України, так і міжнародними нормативно-правовими актами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Своє відображення ці права знаходять також і в кримінальному процесуальному законодавстві, зокрема в главі 2 Кримінального процесуального кодексу України, який закріплює засади кримінального провадження.

У випадку коли особа вчиняє злочин, то логічно та справедливо те, що вона має понести відповідальність за це. Діяльність щодо обвинувачення особи покладається на правоохоронні органи, які мають повністю визначити всі обставини справи, виявити та дослідити наявні докази. З метою збільшення ефективності розслідування злочинів, а також попередження порушень прав та свобод людини органами досудового розслідування держава вводить особливу форму контролю за діяльністю цих органів. Зокрема, введено посаду слідчого судді, визначення якого наведено в КПК. Так, слідчий суддя – суддя суду першої інстанції, до повноважень якого належить здійснення в порядку, передбаченому КПК, судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні, та у випадку, передбаченому ст. 247 КПК, голова чи за його визначенням інший суддя Апеляційного суду Автономної Республіки Крим, апеляційного суду області, міст Києва та Севастополя. Слідчий суддя (слідчі судді) у суді першої інстанції обирається зборами суддів зі складу суддів цього суду [2]. Також у п. 3.2 Рішення Конституційного Суду України № 16-рп/2009 у справі № 1-17/200930 зазначено, що до повноважень судів загальної юрисдикції відноситься судовий контроль за забезпеченням дотримання законності в діяльності правоохоронних органів в період досудового слідства. Метою судового контролю є своєчасне забезпечення захисту та охорони прав та свобод людини та громадянина.

Разом з тим, стаття 206 КПК визначає загальні обов'язки слідчого судді щодо захисту прав людини, відповідно до якої слідчий суддя може за власною ініціативою здійснити контроль щодо фактів порушення прав людини.

Науковці Л. Д. Удалова і В. Я. Корсун у своїй праці зазначають, що паралельно зі суддівським контролем за діяльністю правоохоронних органів, існує ще прокурорський нагляд за діяльністю слідчого. Також вони відмітили те, що це два різні поняття, які доповнюють один одного, так під контролем слід розуміти перевірку відповідності наявним правилам, вимогам, а під наглядом розуміється постійна діяльність прокурора щодо пильнування за діяльністю слідчого, забезпечення порядку [3, с. 65–66].

Кримінальним процесуальним законодавством судовому контролю приділяється дуже значна роль у процесі, зокрема це виражається і в тому, що слідчий залежить від позиції суду в питаннях обрання запобіжних засобів, проведення ряду слідчих (розшукових) дій, адже наприклад обшук проводиться на підставі ухвали слідчого судді, а в окремих випадках без неї, але після проведення обшуку все рівно слідчий має звернутися з клопотанням про проведення обшуку до слідчого судді.

Так, аналізуючи все вищевикладене можна зробити висновок, що судовий контроль під час досудового розслідування – це дуже важливий елемент правосуддя, адже відповідно до ст. 5 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» здійснення правосуддя здійснюється виключно судами [4]. Також треба зазначити те, що судовий контроль необхідний в сучасному демократичному суспільстві, оскільки він впливає на якість захисту прав і свобод кожної людини, навіть злочинця. Але разом з позитивними аспектами судового контролю виникають і деякі негативні. Зокрема до таких можна віднести те, що наявність судового контролю дає можливість слідчому судді зловживати своїми повноваженнями, що може впливати на об'єктивність розслідування. Також ч. 5 ст. 40 КПК зазначає, що слідчий є самостійним у своїй процесуальній діяльності, але фактично через наявність прокурорського нагляду і судового контролю слідчий стає процесуально залежним.

Список бібліографічних посилань: 1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9–10, 11–12, 13. 3. Удалова Л. Д., Корсун В. Я. Суд як суб'єкт кримінально-процесуального доказування : монографія. Київ : Скіф, 2012. 168 с. 4. Про судоустрій і статус суддів : закон України від 07.07.2010 № 2453-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2453-17> (дата звернення: 16.10.2019).

Одержано 20.10.2019